

Handreiking ter voorbereiding themabijeenkomst Investerings in Balans d.d. 18 jan. 2024

Inleiding

De raad en het college zijn bezig grip te krijgen op het gepland investeringsvolume en de potentiële effecten die dat heeft op de schuldpositie van de gemeente. Daarom heeft het college de raad eerder per brief geïnformeerd over de schuldquote in de gemeente Woerden (D/23094497). De raad heeft daarna het college bij de kadernota 2024 (D/23109756) de opdracht gegeven om te gaan werken met een investeringsplafond.

Het hanteren van dat investeringsplafond blijkt in de praktijk niet zo makkelijk. De geplande investeringen in Woerden zijn zeer divers:

- *Sommige zijn wel begroot, andere nog niet.*
- *Er is een veelheid aan investeringsbesluiten uit het verleden die nog niet zijn uitgevoerd en zo een forse boeggolf vormen.*
- *Er zijn vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de kwaliteit en functionaliteit op peil te houden, maar ook investeringen in nieuwe objecten in onze gemeente.*
- *Er zijn investeringen waar subsidies of andere geldstromen tegenover staan en investeringen die volledig op de Woerdense begroting drukken.*

Deze complexiteit heeft het college ertoe gebracht het traject 'Investerings in Balans' op te starten. Het doel van dit traject is voor het college vierledig:

1. Zicht krijgen op de diversiteit en de omvang aan alle investeringsplannen die in Woerden bestaan.
2. Overzicht maken van de oplossingsrichtingen die er zijn.
3. Bepalen hoe acuut de situatie is.
4. Een proces ontwerpen om investeringen in balans te brengen met de financiële realiteit, dat recht doet aan de eerste drie doelen.

Programma Themabijeenkomst

Het college gaat de raad komende donderdag informeren over bovenstaande doelen. Waarbij we bij ieder doel ook een vraag aan de raad hebben:

1. Welke aanvullende vragen heeft de raad naar aanleiding van de presentatie en de geschetste situatie?
2. Welke andere mogelijke oplossingsrichtingen ziet de raad en wenst zij nader te hebben onderzocht?
3. Welke suggesties heeft de raad voor het vervolgproces?

Ter voorbereiding op komende donderdag hieronder alvast een beknopte samenvatting van dat wat u donderdag gaat horen.

Resultaat van de analyse

Afgelopen periode is een analyse gemaakt van de huidige situatie. Daarvoor is een inschatting gemaakt van alle verwachte investeringen voor de periode 2023-2032. Om tot conclusies te komen hebben we de eerder door de raad opgelegde kaders gebruikt, zoals de financiële verordening en afspraken uit het collegewerkprogramma en de kadernota 2023.

- Het totale geplande investeringsvolume voor de periode tot 2032 is ongeveer €370 miljoen.
- Er is in de kadernota 2023 een investeringsplafond afgesproken. Hiervan uitgaand is er tot 2032 ruimte voor netto €230 miljoen aan investeringen. Tussen het geplande investeringsvolume en het investeringsplafond zit een verschil van €140 miljoen.
- De gemiddelde jaarlijks belasting van de onvermijdelijk terugkerende investeringen (ICT, IBOR, IHP, Riool en Afval) lijkt het jaarlijkse investeringsplafond te gaan overschrijden (*vooruitlopend op de herijking van IBOR*).
- Er is circa € 100 miljoen aan ambities die nog niet financieel vertaald zijn in de huidige meerjarenbegroting.

Mogelijke oplossingsrichtingen

Het in balans brengen van investeringsplannen en de financiële randvoorwaarden kan langs meerdere lijnen. Samengevat komt het erop neer dat we het investeringsvolume kunnen verlagen of de investeringsruimte kunnen verhogen.

Dit kan door:

- Het schrappen (of temporiseren) van niet noodzakelijke investeringen.
- Andere omgang met signaalwaarden uit de financiële verordening.
- Investeringsruimte scheppen door te bezuinigen op de exploitatie.
- Investeringsruimte scheppen door inkomsten te verhogen (OZB of bevolkingsgroei).

Urgentie van de situatie

De schuldquote zoals die in de begroting is opgenomen is een prognose van hoe de schuldquote zich gaat ontwikkelen bij volledige realisatie van de begroting en de daarin opgenomen investeringsplanning. De praktijk leert dat realisatie achterblijft bij de begroting, mede door het nog niet op orde zijn van de realisatiekracht van de organisatie. Het college heeft een analyse gemaakt van de realisatie in de afgelopen boekjaren en een doorkijk voor de komende 10 jaar. Hiermee kunnen we de urgentie van de problematiek in perspectief plaatsen. Hieruit blijkt dat het probleem belangrijk en urgent is, maar (nog) niet acuut.

Vervolgproces

Het college hecht eraan om de reguliere P&C-cyclus te gebruiken om financieel in balans te komen. De kadernota 2025 is hiermee de volgende stap in de besluitvorming. Het college denkt dat een vervolgoverleg in dit traject nodig is om een kadernota te kunnen maken die recht doet aan dit traject. Het college stelt voor dat in maart dit jaar te plannen. De genoemde vragen bij de alinea 'programma Themabijeenkomst' zijn belangrijk bij dit vervolg.